

Media-
lukutaito

Käyttöopas

Uudet lukutaidot -osaamisen kuvauksiin

Tämä opas on tarkoitettu esimerkiksi

- *Mediakasvattajille*
- *Aikuiskasvattajille*
- *Yrityksille*
- *Vapaan sivistystyön ammattilaisille*
- *Oppimateriaalien tuottajille*
- *Nuorisotyön ammattilaisille*
- *Kaikille medialukutaitoa omassa toiminnassaan kehittäville*
- *Kirjastoammattilaisille*
- *Järjestöille*
- *Kaikille lasten ja nuorten kanssa toimiville*
- *Opettajankouluttajille*
- *Koulutussuunnittelijoille*

Mitä osaamisen kuvaukset ovat?

Uudet lukutaidot -kehittämishjelmassa määritellyt osaamisen kuvaukset konkretisoivat medialukutaidon, tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen ja ohjelmointiosaamisen tavoitteita. Osaamisen kuvaukset pohjautuvat varhaiskasvatussuunnitelman sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin. Kuvauksilla pyritään edistämään opetuksen yhdenvertaisuutta ja osaamisen tasa-arvoa kansallisella tasolla.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kuvataan hyvää pedagogista toimintaa. Perusopetuksessa kuvataan vuosiluokkakokonaisuuksittain oppilaan hyvää ja edistynyttä osaamista.

- *Mitä medialukutaito tarkoittaa ja kuinka sitä voi edistää?*
- *Mitä lasten kanssa pitäisi tehdä ja mitä oppilaiden tulisi medialukutaidosta osata?*

Osaamiskuvaukset tukevat erityisesti varhaiskasvatusta, esiopetusta ja perusopetusta mutta ne tarjoavat oivan työkalun myös muulle lasten ja nuorten mediakasvatukselle sekä toiminnalle muiden ikäryhmien parissa. Kuvaukset selkiyttävät ja helpottavat kasvatus-, ohjaus- ja opetustyön suunnittelua ja toteuttamista. Tämä käyttöohje auttaa sinua ottamaan osaamisen kuvaukset huomioon omassa työssäsi.

Osaamisen kuvaukset auttavat sinua muun muassa:

Ymmärtämään medialukutaidon kokonaisuutta

Medialukutaito on laaja kokonaisuus, joka koostuu median käyttämisen, tulkinnan, arvioinnin ja tuottamisen taidoista. Osaamisen kuvaukset auttavat hahmottamaan medialukutaidon eri ulottuvuuksia. Kuvaukset perustuvat varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien perusteisiin, joten ne tukevat opetukselle ja kasvatukselle asetettuja kansallisia tavoitteita. Kuvausten avulla voi tarkastella, suunnitella ja arvioida omaa mediakasvatustyötä.

Mitä medialukutaito tarkoittaa?

Suunnittelemaan koulutuksia

Suunnitteletko, kehitätkö tai toteutatko medialukutaitoon liittyviä koulutuksia? Osaamisen kuvaukset auttavat sinua valmistelemaan sisällöistä varhaiskasvatussuunnitelman tai opetussuunnitelmien perusteiden mukaisia, huomioimaan laaja-alaisesti medialukutaidon eri osa-alueet sekä osaamisen systemaattisen kehittämisen.

Mitä medialukutaidon osa-alueita koulutukseni tukee?

Kehittämään materiaaleja

Valmisteletko työssäsi tietotekstejä, oppimateriaaleja tai muita aineistoja? Osaamisen kuvaukset auttavat sinua huomioimaan medialukutaidon eri osa-alueita. Miten materiaaleissasi näkyvät median tulkinnan ja arvioinnin taidot? Millainen rooli median tuottamisen taidoilla on materiaaleissasi? Entä sisältyvätkö erilaisissa mediaympäristöissä toimimisen taidot valmistelemiisi aineistoihin?

Medialukutaito kehittyy jatkumona. Systemaattisesti etenevät osaamisen kuvaukset auttavat sinua varmistamaan, että tavoitteesi ovat kohderyhmän kannalta mielekkäät.

Miten voin varmistaa, että materiaalit ovat opetussuunnitelman mukaisia?

Vahvistamaan työyhteisön osaamista

Jokaisessa työ- ja toimintayhteisössä on paljon erilaista osaamista, jolle on paikkansa medialukutaidon edistämisessä. Osaamisen kuvaukset voivat toimia pohjana yhteiselle keskustelulle. Tämä auttaa sinua tunnistamaan yhteisönne erilaisia vahvuusalueita sekä ne näkökulmat, joita voitte vahvistaa jatkossa.

Mitkä medialukutaidon osa-alueet ovat keskeisimpiä omassa toiminnassamme?

Miten osa-alueet näkyvät käytännön työssämme?

Onko joitain osa-alueita, joihin haluamme kiinnittää jatkossa enemmän huomiota?

Suunnittelemaan ja johtamaan toimintaa

Vaikuttava toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Osaamisen kuvaukset auttavat määrittelemään oman organisaationne mediakasvatustoiminnan tavoitteita ja tekemään niihin pohjautuvaa suunnittelua.

Medialukutaidon kenttä on moninainen. Osaamisen kuvaukset auttavat tunnistamaan työyhteisön vahvuuksia, priorisoimaan toimintaa sekä hahmottamaan oman toiminnan roolia osana suomalaista media-kasvatuskenttää.

Tiedossa olevat tavoitteet helpottavat toiminnan arviointia sen jatkokehittämiseksi.

Mihin medialukutaidon osa-alueisiin keskitymme nyt ja tulevaisuudessa?

Kehittämään yhteistyötä

Medialukutaito on laaja kokonaisuus. Kaikkien ei tarvitse toteuttaa kaikkea, vaan on tärkeää tehdä yhteistyötä. Osaamisen kuvaukset auttavat hahmottamaan työnne painopisteiden lisäksi yhteistyön mahdollisuuksia ja jakamaan vastuualueita.

Missä asioissa voimme tehdä yhteistyötä?

Miten voimme välttää päällekkäisen työn?

Miksi osaamisen kuvaukset?

Yhdenvertaisuuden vahvistaminen

Medialukutaito on kansalaistaito, ja kaikilla tulisi olla yhdenvertainen mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan. Osaamisen kuvaukset tekevät näkyväksi varhaiskasvatus- ja opetus-suunnitelmiin sisältyvät medialukutaidon tavoitteet. Samalla niiden huomioiminen opetuksessa ja kasvatuksessa helpottuu.

Laadun kehittäminen

Osaamisen kuvaukset auttavat sinua kehittämään toiminnan tavoitteellisuutta. Selkeät tavoitteet auttavat suunnittelemaan ja arvioimaan toimintaa sekä kehittämään toiminnan laatua ja vaikuttavuutta. Näin voit tunnistaa paremmin olennaiset kehittämiskohteet ja oman toiminnan vahvuudet.

Koska kuvaukset perustuvat suoraan varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien perusteisiin, niiden mukainen mediakasvatustoiminta ei ole ”ylimääräistä työtä” kasvatus- ja opetuspalveluissa.

Uudet lukutaidot -kehittämishojelman tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten medialukutaitoa, tieto- ja viestintäteknologista osaamista sekä ohjelmointiosaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Uudet lukutaidot -kehittämishojelma on osa opetus- ja kulttuuriministeriön laajempaa Oikeus oppia -kehittämishojelmaa (2020–2022).

Medialukutaidon ja ohjelmointiosaamisen osakokonaisuuksista vastaa Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen osa-alueesta vastaa puolestaan Opetushallitus. Virastojen tukena kuvauksia ovat olleet tuottamassa opettajista ja muista asiantuntijoista kootut projektiryhmät.

Osaamisen kuvausten käytön tueksi on laadittu erilaisia materiaaleja. Tutustu materiaaleihin ja ota ne vapaasti käyttöön! [Uudetlukutaidot.fi](https://www.uudetlukutaidot.fi)

Löydät lisätietoa Uudet lukutaidot -kehittämishojelmasta, medialukutaidosta ja tarjolla olevasta tuesta osoitteista:

- [Uudetlukutaidot.fi](https://www.uudetlukutaidot.fi)
- [Kavi.fi/mediakasvatus](https://www.kavi.fi/mediakasvatus)
- [AOE.fi](https://www.aoe.fi)

Mikäli sinulla on kysyttävää osaamisen kuvauksista, niiden käyttöönotosta tai yleisesti mediakasvatuksesta, voit ottaa yhteyttä: [Kavi.fi/mediakasvatus](https://www.kavi.fi/mediakasvatus).

